

MESTERSZÁLLÁS KÖZSÉG POLGÁRMESTERE

Előkészítésben közreműködött:
Soós Edina Közösségszervező

ELŐTERJESZTÉS

Mesterszállás Községi Önkormányzat Képviselő-testületének

2023. december 14-ei döntéséhez

A Művelődési Ház - Könyvtár - 20223 évi feladatainak ellátásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

Mesterszállás Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a munkaterve alapján a 2023. decemberi ülésén tárgyalja, a Művelődési Ház - Könyvtár 2023. évi feladatainak ellátásáról szóló beszámolót.

A Művelődési Ház - Könyvtár közösségszervezője a munkatervben foglaltaknak megfelelően elkészítette a 2023. évi feladatainak ellátásáról szóló beszámolót.

A Művelődési Ház - Könyvtár 2023. évi feladatainak ellátásáról szóló beszámolót az előterjesztés **melléklete** tartalmazza.

Fentieket figyelembe véve, kérem az előterjesztés megtárgyalását és az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Mesterszállás, 2032. december 11.

Kiss Gábor
polgármester

Határozati javaslat

Mesterszállás Községi Önkormányzat
.../2023. (XII.14.) képviselő-testületi határozata

A Művelődési Ház - Könyvtár - 2023. évi feladatainak ellátásáról

Mesterszállás Községi Önkormányzat Képviselő-testülete Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés b) pontja alapján – figyelemmel a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 119. § (5) bekezdésére – az alábbi határozatot hozza:

Mesterszállás Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a Művelődési Ház - Könyvtár 2023. évi feladatainak ellátásáról szóló beszámolót jelen határozat **melléklete** szerint elfogadja.

A képviselő-testület határozatáról értesül:

1. Kiss Gábor polgármester, Helyben
2. Barna Géza alpolgármester, Helyben
3. dr. Enyedi Mihály jegyző, Helyben
4. dr. Balla Vilmos aljegyző, Helyben
5. Soós Edina közösségsszervező, Helyben
6. Képviselő-testület tagjai, Helyben

Mesterszállás, 2023. december 14.

Kiss Gábor
polgármester

dr. Enyedi Mihály
jegyző

MESTERSZÁLLÁS KÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

„A településfejlesztés a település társadalmi és gazdasági erőforrásainak, környezeti minőségének, műszaki, anyagi és humán ellátásának olyan fejlesztése, amely a fenntartható fejlődés érdekében megteremti a település lakossága számára az életszínvonal növekedésének, az életminőség javulásának egyensúlyi feltételeit.

A településfejlesztési tervezés alapvető dokumentuma a településfejlesztési koncepció. A településfejlesztési koncepció feladata olyan célrendszer kialakítása, amely hosszútávra irányt mutat a település lakosságának és vezetésének a település fejlesztésével kapcsolatos döntések meghozatalában. A településfejlesztési koncepció egyben vezetési eszköz, amellyel a települési önkormányzat irányítani tudja, hogy a fejlesztés során honnan hová akar eljutni. Bemutatja azokat a tájékozdási pontokat, amelyek az állandóan változó környezethez való igazodás során a célok megvalósításához vezetnek. A településfejlesztési koncepció integrálja a település folyamatos működésének, fejlesztésének és vezetésének feltételeit. A koncepció alapján a települési önkormányzat és a helyi társadalom tagjai a közös célokra és értékekre összpontosítanak a társadalmi egyetértés alapján. A településfejlesztési koncepció egyidejűleg a települési önkormányzat, mint szervezet feladatainak programja, ill. a szervezetfejlesztés és az ellenőrzés dokumentuma.

A településfejlesztési koncepció feladata meghatározni a település jövőképét, a közösség érdekeinek legjobban megfelel# megoldást adni a legfontosabb társadalmi, gazdasági, műszaki, intézményi és környezeti problémák megoldására, valamint megmutatni az alkalmazkodás lehetőségét a hazai és nemzetközi fejlődési trendekhez. A településfejlesztési koncepció hozzásegíti a döntéshozókat ahhoz, hogy megtalálják a legcélszerűbb megoldásokat az erőforrások legjobb felhasználásához. A településfejlesztési koncepció útmutatásul szolgál a döntési mechanizmus működtetéséhez, a tervezéshez és végrehajtáshoz, illetve az ellenőrzéshez szükséges szervezetek létrehozásához, a lakossági, a vállalkozói és egyéb csoportok, valamint a helyi politikai döntéshozók érdekeinek harmonizálásához.”

BEVEZETÉS

Mesterszállás község Jász-Nagykun-Szolnok megye déli részén található Tiszaföldvártól, Mezőtúrtól, Kunszentmártontól és a Békés megyei Szarvastól egyaránt 20 km-re. A megyeszékhelytől való távolsága 35 km. Közlekedési szempontból zsáktelepülés: egyetlen bekötőúttal csatlakozik a Martfű-Öcsöd között lévő műúthoz. Mesterszállás utolsó hivatalosan becsült népessége 725 fő (2017-ben). Lakások száma 382. Mesterszállás területe 4292 ha.

A település kialakulását a történeti adatok alapján legalább 700 évre becsülik. Elnevezését arról a Mesther nevű kunról kapta, aki egy 1347-ben kelt oklevél tanúsága szerint engedélyt kapott, hogy tizenkettő magával, Töttös mester visegrádi várnagy és pilisi főispán kunsági birtokaira költözzön. A község neve először az 1524. évi összeírásban található, amikor Kolbászsékhez tartozó kunszállás volt. Lakosai még 1571-ben is kun neveket viseltek.

A régészeti feltárások – az új kőkori Körös kultúra idejétől (Kr.e. 5000) a magyarság megtelepedéséig eltelt 6-7000 évben – a vidék korábban is lakott voltára utalnak. Ideális életfeltételeket nyújtó, kiváló földrajzi adottságoknak köszönhetően a viszonylag kis település, nem egészen 5 ezer hektáros területén 87 régészeti lelőhelyet ismerünk, bizonyosságul arra, hogy e terület egyetlen régészeti korszakban sem vált lakatlanná.

1533-ban királyi birtok. Ugyanez év december elején, János király, Czibak Imre váradi püspökkel a Szent Koronát magukkal hozva, itt szállt meg. Később Tisza-Varsán felé folytatták útjukat.

A tizenöt éves háború kezdetéig élő település. A község életére vonatkozó 1571. évi szolnoki török defter őrzött meg adatokat. Többek között azt is elmondja, hogy a település 29 házból állt és temploma is volt. Hadjáratok háborúk idején Mesterszállás kiszolgáltatottságát növelte, hogy a falu határa csak csekély mértékben nyújtott természetes védelmet, s a le- és följáró hadak útja leginkább erre vezetett. Különösen a tizenöt éves háború (1593-1606) okozott igen súlyos, mondhatni végzetes veszteséget.

Az 1699-évi bejárásakor készült feljegyzés szerint a "templom romokban hevert, maga a falu is emberemlékezet óta lakatlan".

Pusztá-Mesterszállást a Jászkun-kerületekkel együtt III. Károly császár 1711-ben történt trónra lépése után nem sokkal elzálogosították, és a német lovagrend tulajdonába került.

Három évtized múlva Mária Terézia uralkodása alatt 1745-ben kiváltották magukat a Jász-Kunok 515.000 forintért. A váltságdíjból Pusztá – Mesterszállásért 4500 forintot kellett fizetni, attól kezdve Kunszentmárton tulajdonát képezte.

Ezt követően Mesterszállás hasznosítása még szorosabban kapcsolódik Kunszentmárton gazdálkodásához. A lakosság ottani gyors növekedése azt eredményezte, hogy 1765-ben megkezdték a legelőként használt mesterszállási határ feltörését. Szigorúan tiltották azonban, hogy a pusztán a gazdák tanyát építsenek. A tilalom tartós volt, de 1815-ben mégis álltak már tanyák Mesterszállás környékén. A területről 1826-ban készített térkép viszont még nem tüntetett fel épületeket a csárdán, a pusztá-házon és a csőszlakon kívül. Az 1850-es években bekövetkezett kunszentmártoni tagosítás után, azonban egyre több tanya épült a falu vonzáskörzetében.

Sok család állandó lakást épített és odaköltözött, hogy a Kunszentmártontól távol (20-20 km) eső kisbirtokát minél könnyebben művelhesse. A Körös szabályozása után megnövekedett a művelhető terület nagysága a határ eltartó képessége, így az 1870-es és az 1880-as évtizedekben tovább folytatódott a kunszentmártoni családok végleges kiköltözése. Gyorsan növekedett a pusztá lakóinak létszáma. 1890 évi népszámlálás alkalmával már 264 lakóház található. E korai időszakban már megmutatkoztak a tanyavilág szerveződésének első jelei: 1869-ben közadakozásból a Pusztá - Mesterszállás Alsó részén épült fel a vidék első iskolája.

Ugyancsak közadakozásból épült a Felsőrészi iskola is 1870-ben. Ezáltal két központ kezdemény alakult ki, amelyek még hosszú ideig meghatározták a lakosság mozgásait, kötődéseit. Sokáig bizonytalan volt, hogy melyik körül alakul ki a falu belterülete. A templom felépítése döntötte el a kérdést véglegesen. A templomépítés emiatt döntő jelentőségű mozzanata a község történetének. A Felsőrész valamivel kedvezőbb közlekedési lehetőségei (a mezőtúri országút itt haladt keresztül) és árvízmentes volta a templom helyének itteni kijelölése mellett szólt. A Feketehalom környékének már korábbról kitüntetett szerepe volt: itt állott a vendégfogadó és a pusztaház is, s a halom oldalában volt a pusztaiak első temetkezési helye. Az Alsórészen lakók társadalma viszont szervezettebb, összefogottabb volt.

Az 1891-ben alakult Alsórészi Polgári Olvasó kör pezsgő egyesületi életet teremtett. Kezdetben az alsórésziek elleneztek a templomépítés céljára folyó gyűjtést, hiszen felismerték, hogy a templom körül fog majd a falumag kialakulni, ráadásul számukra kedvezőtlen volt a felépítendő templom nagyobb távolsága is. A templomépítést követően, 1897-ben bekövetkezett Mesterszállás Kunszentmártontól való közigazgatási különválása is. Az önállóvá vált község középületei az iskolákhoz, a templomhoz hasonlóan saját erőből készültek el és a lakossághoz tartozó nem paraszti elemek (jegyző, pap, orvos, tanító, kereskedők, néhány iparos) lakóházai magától értetődően az új templom környékén épültek.

Vallásos érzelmek megnyilvánulása a mezei keresztelők felállítására. A lakosok száma folyamatosan nőtt, így 1892-ben Alsórészen új iskolát építettek. A lakosság 1893-ra elérte az 1200 főt, s nagyon időszerűnek mutatkozott, hogy immár helyi káplán végezze a pusztán lakók lelki gondozását. Tapolcsányi Godefréd minorita szerzetes lett a mesterszállási káplán 1893-ban. Nagyrészt neki és Dósa József plébános kitarató közreműködésének is köszönhetően 1893-ban határozták el a katolikus templom építését, közadakozásból. A falu közepén lévő Fekete-halmon (ősi képződmény). A templom a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Királyi Államépítészeti Hivatal tervei alapján épült. 1895. augusztus 1-én készült el a templom. A templomépítés néhány éve sorsdöntő volt Mesterszállás életében: megerősödött az önállóközséggé alakulás gondolata, s maga az önállósulás is megtörtént. A templomépítési mozgalom erősítette az önmaga erejére ébredt, s önállósulni akaró pusztai lakóinak öntudatát, s szinte jelképes módon előbb készült el az Istennek szentelt ház, mint a község háza, azaz a politikai község önállóságát kifejező épület.

Az első világháborút követően indul fejlődésnek a közép-mag, de még évtizedek teltek el, mire kialakult a tanyai szórótelepülés laza beépítésű, kis területű központja. Sok esetben ide költöztek be a család idős tagjai. Kezdték tehát megerősödni a felsőrészi településmag.

Az 1950-es évektől Mesterszállás népmozgásait kettős folyamat jellemezte: a lakosság fogyása és koncentrálódása.

A tanyavilág programszerű felszámolása az 1956-60-as TSZ szervezéssel, a teljes kollektivizálással következett be. A falu civilizáltabb, kényelmesebb életkörülményeket biztosított: a dűlőutaktól távol fekvő és esős időben nehezen megközelíthető, templomtól, iskolától, orvostól távoli, villany nélküli tanyák lakosai vagy házat építettek, illetve vásároltak a faluban, vagy elköltöztek.

Településszerkezet kialakulása:

Mesterszállás a Tiszazug északkeleti peremén lévő alacsony hordalékkúp síkságon, 81-85 m tengerszint feletti magasságon fekszik, s kissé kilóg ugyan a Tisza és Körös torkolat által közre zárt térségből, természetföldrajzi adottságai, mégis nagyon hasonlatosak e kistáj belsejében fekvő településekéhez. A folyószabályozások és ármentesítések előtti évezredekben a lassú folyású Körös bebarangolta a környéket. Számptalan ágra szakadva, újabb és újabb medreket alakított ki. A gazdag élővilágú vizek partjain nagyon sok letelepedésre alkalmas helyet találtak őseink. A szó szoros értelmében „végig lakták a

partokat' s ha ránézünk a település térképére, a lelőhelyek szinte egymásba érő láncolata pontosan kirajzolja az egykori vízfolyások vonalát.

A környék régészeti feltárása napjainkig is tart. A régészeti lelőhelyek rendkívüli gazdagsága tanúskodik arról, hogy az egykori Mesterszállás területe már a bronzkor óta lakott hely és e terület egyetlen régészeti korszakban sem vált lakatlanná. Földjének több ezer éves történetével ellentétben maga a település igen fiatal. Többszöri pusztává válás eredménye az, hogy a mai település szerkezetet kizárólag szabályosan osztott, mérnöki megszerkesztett telkek és utcák alkotják és hiányzik az a történelmi település központi rész, amelynek alaprajza szabálytalan telekformát és girbegurba utcahálózatot adna. A tanyavilágban a falu belterületéhez képest jelentős volt a külterületi lakónépeség száma, ma már jóval kevesebb, de ma is jellemző. Külterületen jellemző a tanyásodás, Alsó-Mesterszállás néven külterületi tanyacsoportból alkotott lakott hely található. A telek használatot az alapvető mezőgazdasággal foglalkozó népesség határozta meg, illetve határozza meg napjainkban is. Szinte minden telken jelentős méretű gazdasági épületek helyezkednek el, a periféria felé ez a tendencia erősödik.

A település szerkezetét befolyásoló elemek a közút, a csatornahálózat, az élő Körös folyó és Holt-Körös ág. A környező városok gyűrűjét tekintve Mezőtúr, Martfű és Tiszaföldvár, valamint Kunszentmárton közelíthető meg a leghamarabb. A közúti kapcsolatai révén a megye és az ország távolabbi települései is megközelíthetők. Vasútvonala nincs.

A Körös egykori folyómedrei, kiszáradt mellékvízfolyásai, a köztük levő hátság területek, illetve kunhalmok teszik változatosabbá felszínét. A déli és a délnyugati részen réti öntéstalajok, északi és keleti részen pedig réti csernozjom borítja. A határ hasznosításában a szántóföld uralkodik, a kevésbé jól termő nyugati-délnyugati részen kiterjedt legelők vannak.

Magasabb szintű fejlesztési dokumentumok:

JNSZM Területfejlesztési Konceptió, elfogadta a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 11/2021. (III.30.) számú határozatával

JÖVŐKÉP – 2030

Jász-Nagykun-Szolnok Megye:

Növekvő társadalmi – gazdasági súlyú

Három táj egysége

A megye társadalmi, gazdasági súlyának és belső kohéziójának erősítése

ÁTFOGÓ CÉLOK – 2030

A1) Bővülő gazdaság – Kapcsolódás a makrogazdasági fejlődési tengelyekre

A2) Élhető és élhető környezet – Társadalom-kultúrtájak dinamikus egyensúlya

A3) Emelkedő közjő – Gyarapodó-együttműködő társadalom

STRATÉGIAI CÉLOK - 2027

Területi célok

T2) Felzárkózó Tiszántúli térségek – Új lehetőségek a belső periférikus helyzet felszámolására

- a megye tiszántúli részén a térségi pólusok erősítése következtében fokozatosan csökken a „lassú zónák” kiterjedése,
- Mezőtúr térségében összhangba kerül a népesség megtartó és -eltartó képesség

A megye tiszántúli felének nagyobb hányada jellegzetes belső periféria. A várhatóan kialakuló új fejlődési tengelyek ismét fel fogják tární a megye döntő részét, lehetőséget adva a belső periféria jelleg felszámolására. A csaknem önellátó jellegű úgynevezett „lassú zónák” területe csökkenhet, továbbá új funkciót kaphatnak a természetközeli rekreációs tevékenységek kibontakoztatásával. Ez elősegíti az elvándorlás csökkentését és emeli a térség népességmegtartó képességét.

Specifikus célok

S1) Építő munka – A munkába állás feltételeinek fejlesztése a gazdasági növekedés, valamint a területi és társadalmi felzárkózás érdekében

S2) Értékőrző tájhasználat – Megújuló agrárium és kiteljesedő turizmus

S3) Vonzó települések – Komfortosodó városok, községek

S4) Érvényesülő közakarát – A helyi társadalom bevonása a fejlesztéspolitika alakításába

HORIZONTÁLIS CÉLOK – 2027

H1) Hálózatosodás – Együttműködő gazdaság és társadalom

H2) Bővülő foglalkoztatottság – A munkahelyteremtés és munkavállalás tudatos ösztönzése

H3) Növekvő energiahatékonyság – Az energiatermelés és -felhasználás racionalizálása

H4) Hozzájárulás a fenntarthatósághoz – A működőképesség jövőbeni megőrzésének támogatása

TÉRSZERKEZETI JÖVŐKÉP - 2030

Mezőtúr térsége

Mezőtúri kistérség, Mezőtúri járás

Mezőtúr térsége a kialakuló Körös-menti együttműködésben fontos agrár- és turisztikai zóna.

Dinamizálódó Mezőtúri járás.

JNSZM JÁRÁSAI FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

Mezőtúr járás:

Mezőtúr térségi szerepének erősítése

A járás aprófalvai lakófunkcióinak erősítése

JNSZ Megyei Területfejlesztési Program 2021-2027, elfogadta a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 12/2021.(III.30.) számú határozatával

A Megyei Területfejlesztési Program a területfejlesztési koncepcióban kifejtett átfogó területi célok, specifikus célok és horizontális célok konkrét megvalósítását szolgálja. A területfejlesztési program stratégiai része a fejlesztési prioritásokhoz fejlesztési intézkedéseket és tervezett fejlesztéseket kapcsol.

A megyei program települési projektgyűjtésen alapul. Mesterszállás települési önkormányzata által kiválasztott fejlesztési célkitűzések:

- Info-kommunikációs elérhetőség feltételei
- Belterületi utak, járdák, közparkok
- Szennyvízelvezetés, tisztítás, kezelés
- Csapadékvízvezetés
- Településkép javítása, zöldterület
- Közintézmények energetikai korszerűsítése
- Barnamező fejlesztés

A megyei területfejlesztési program Mesterszállás vonatkozásában kiemelő prioritásai és javasolt fejlesztési intézkedései:

Prioritás: P1 Növekvő versenyképesség

Fejlesztési intézkedés: P1.1 Az elérhetőség javítása, kiemelten az M4 továbbépítése

Tervezett fejlesztés: P1.1.3 Megyén belüli közúti elérhetőség javítása

Beazonosítható kulcsprojektek: a mellékutak fokozott felújítása érdekében a 2021-27-es ciklusban külön megyei alap létrehozása

Fejlesztési intézkedés: P1.2 Magasabb hozzáadott érték előállítása

Tervezett fejlesztés: P1.2.2 Helyi gazdaság fejlesztése

Beazonosítható kulcsprojektek:

- azős-, bio- és kistermelők tevékenysége háttérinfrastruktúrájának járásonkénti fejlesztése,
- az értékesítés és piacra jutás érdekében települési/mikrotérségi szövetkezők létrehozásának támogatása
- helyi piacok fejlesztése

Prioritás: P2 Népeségmegtartás – társadalmi felzárkózás

Fejlesztési intézkedés: P2.1 Foglalkoztatás differenciált bővítése

Tervezett fejlesztés: P2.1.4 Társadalmi együttműködés és közösségfejlesztés

Beazonosítható kulcsprojektek:

- a jövőbeni településfejlesztési célok kialakításába és megvalósításába a helyi közösségi szerveződések erőteljesebb bevonása
- a helyi és a térségi identitás erősítését szolgáló szervezetek erőteljesebb támogatása

Fejlesztési intézkedés: P2.2 A népesség egészségi állapotának és képzettségének javítása

Tervezett fejlesztés: P2.2.1 A népesség egészségi állapotának és képzettségének javítása

Beazonosítható kulcsprojektek:

- átfogó egészségügyi alap- és szakellátási program kialakítása, kiemelten a szűrések számának növelésére, az orvosi eszközállomány bővítésére és a betöltetlen alapellátási praxisok számának csökkentésére

Prioritás: P3 Kedvező állapotú környezet

Fejlesztési intézkedés: P3.1 Tájkonform mezőgazdaság és turizmusfejlesztés

Tervezett fejlesztés: P3.1.2 Megye agráriumának megújítása

Beazonosítható kulcsprojektek:

- intenzív munkaerőigényes kultúrák és feldolgozás fejlesztése
- rizstermesztés, az akvakultúrák és a haltenyésztés fejlesztése
- helyi agrárgazdaság fokozottabb bevonása a helyi energia- és élelmiszerellátásba

Tervezett fejlesztés: P3.1.3 Turisztikai vonzerő- és szolgáltatásfejlesztés

Beazonosítható kulcsprojektek:

- a folyókhoz kapcsolódó turisztikai kínálat bővítése
- a rekreációs és szabadidős, valamint kulturális ágazat fejlesztése

Fejlesztési intézkedés: P3.2 Megújuló energiák alkalmazása

Tervezett fejlesztés: P3.2.1 Megújuló energiák alkalmazásának ösztönzése

Beazonosítható kulcsprojektek:

- a megújuló energiák lakossági hasznosításának fokozott bővítése

Fejlesztési intézkedés: P3.3 Klímavédelmi intézkedések

Tervezett fejlesztés: P3.3.1 VTT befejezése és klímavédelmi intézkedések

Beazonosítható kulcsprojektek:

- bel- és külterületi belvízvédelmi rendszerek öblözetenkénti összehangolása

Tervezett fejlesztés: P3.3.2 Önkormányzati energetikai fejlesztések

Beazonosítható kulcsprojektek:

- közintézmények átállítása megújuló energiák alkalmazására

Prioritás: P4 Vonzó, élhető települések

Fejlesztési intézkedés: P4.1 Átfogó településfejlesztés a helyi közösségek bevonásával

Tervezett fejlesztés: P4.1.1 Belterületi belvízrendezés

Beazonosítható kulcsprojektek:

- járási és/vagy belvízöblözeti szinten összehangolt programok

Tervezett fejlesztés: P4.1.2 Ivóvízhálózat korszerűsítése

Beazonosítható kulcsprojektek:

- járási szinten összehangolt ivóvízhálózat-rekonstrukciós programok

Tervezett fejlesztés: P4.1.3 Szennyvízelvezetés, -tisztítás és -kezelés fejlesztése

Beazonosítható kulcsprojektek:

- járási szinten összehangolt szennyvízkezelési programok, figyelembevéve a térségi hálózatokat

Tervezett fejlesztés: P4.1.4 Belterületi utak, járdák, közparkok fejlesztése

Beazonosítható kulcsprojektek:

- önkormányzati belterületi utak, járdák, közparkok fejlesztése

Tervezett fejlesztés: P4.1.5 Településképvétele

Beazonosítható kulcsprojektek:

- települési és környezetvédő egyesületek tevékenységének támogatása

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

Mesterszállás a jövőben is alapfokú település marad, részleges alapfokú ellátással. A főleg „alvó” településen a legfőbb településfejlesztési cél a komfortos lakókörnyezet kialakítása.

Társadalom: A település vezetésének legfőbb célkitűzése, hogy a népességét megőrizze, és nekik a kornak megfelelő lakókörnyezetet alakítson ki. Fontos a meglévő helyi munkahelyek megtartása és bővítése. A települési intézményeket minél teljesebb körben kell kiépíteni, azok üzemeltetéséről gondoskodni kell. A helyi munkavállalók jelentős része távlatban is más településen dolgozik majd, gondoskodni kell a munkahelyekre való megfelelő közlekedésről.

Gazdaság: A település támogatja a helyi gazdasági társaságok működését, esetleg új munkahelyek kialakítását. Belterületen ipari, szolgáltató jellegű létesítmények működését, külterületen a mezőgazdasági művelést kell támogatni.

A jelenleg nem hasznosított üzemi-, mezőgazdasági üzemi területek újra hasznosulnak. A mezőgazdasági termelés a térség mezőgazdasági és természeti adottságainak figyelembevételével történik.

Térszerkezet: Területtakarékos, a természeti-, táji- környezeti- és épített értékek megóvását biztosító térszerkezet alakítandó ki. Meg kell valósítani a stratégiai erőforrások védelmét, fenntartható használatát.

A térszerkezet egyúttal a klímavédelem szempontjainak figyelembevételével is alakul.

Épített környezet: A település megőrzi az országosan védett és a helyi védelem alatt lévő értékeit. A teljes körű közműellátás kiépítése után fel kell újítani a település többi lakóutcáját is.

1.1. Településfejlesztési elvek

A település társadalmi viszonyai, humán infrastruktúrája:

- a település lakossági összetételének fiatalítása, természetes szaporodása növelésének elősegítése, iskolázottsági szintjének emelése, mobilitásának elősegítése.
- a település szociális ellátási szintjének, egészségügyi- és lakáshelyzetének javítása, a társadalom életszínvonalának és közérzetének javítása,
- a munkanélküliség kezelésére vonatkozó javaslatok kidolgozása.

A település gazdaságának, gazdálkodásának fejlesztése:

- munkahelyek számának növelése, az önkormányzat gazdálkodásának bővítése.

A térszerkezet fejlesztése:

- környezetgazdálkodás fejlesztése: a külterületek művelése, erdőgazdálkodás, bővülése, a vízfolyások menti fás, ligetes területek védelme, növelése,
- az ökológiai hálózat területeinek védelme, erősítése, az ökológiai folyosók folytonosságának biztosítása,
- az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű élőhelyek jelölőfajai védelmének biztosítása,
- infrastrukturális fejlesztés a teljes közműellátás kiépítése, a lakóutcák és közterek, parkok, játszóterek kiépítése, a temető és környezete felújítása,

- a településarculat javítása: a közterületek újjáépítése után az egyes lakóépületek felújításának támogatása.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

- munkahelyek megőrzése, bővítése, a településen kívüli munkahelyekre való eljutás biztosítása,
- a megfelelő szociális, egészségügyi ellátás biztosítása,
- a fiatalok minél magasabb szintű képzésének elősegítése
- a biztonságos, egészséges lakókörnyezet fenntartása, a település arculatának javítása.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területei egységeinek meghatározása

A településfejlesztési célok és feladatok ágazatonkénti meghatározása:

A) Humán erőforrások:

- óvodai és az iskolai oktatás színvonalának emelése, az óvoda felújítása, a magasabb szintű oktatási intézményekbe való eljutás segítése
- a szociális és egészségügyi ellátás bővítése

B) Gazdaság, gazdálkodás:

- a helyi gazdálkodók támogatása az önkormányzat eszközeivel (helyi rendeletekkel, a településrendezési eszközök kialakításával stb.)

C) Környezetgazdálkodás, környezetvédelem.

- a település környezetgazdálkodásának fenntartása és a megfelelő környezeti állapotának megőrzése
- barnamezős területek használatának, alulhasznosított üzemi, mezőgazdasági üzemi területek használatának ösztönzése zöldmezős beruházásokkal szemben

D) Területfelhasználás, települési arculat, értékvédelem.

- területtakarékos térfejlesztés érdekében a belterület csak minimális mértékben növekedhet, amennyiben kijelölt fejlesztési terület már nem áll rendelkezésre, a lakóterület bővítése főként a mostani belterületen, illetve ahhoz kapcsolódva történhet
- külterületen a tájkarakter és a természeti értékek megőrzését biztosító területhasználat kialakítása
- mezőgazdasági területeken a természeti adottságokhoz igazodó, a táji- természeti értékek megtartását biztosító művelési ágak megválasztása
- a roncsolt területek rekultivációja
- a település arculatát a közterületek felújításával és a védett értékek megőrzésével kell javítani

E) Műszaki és humán infrastruktúra

- a belterületen a teljes közmű- és a csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése után a belterületi utcák burkolatát és a közvilágítást kell felújítani

- a népesség szociális és egészségügyi ellátását bővíteni kell
- az oktatás és a sportolás, testedzés színvonalának emelése, a lehetőségek bővítése

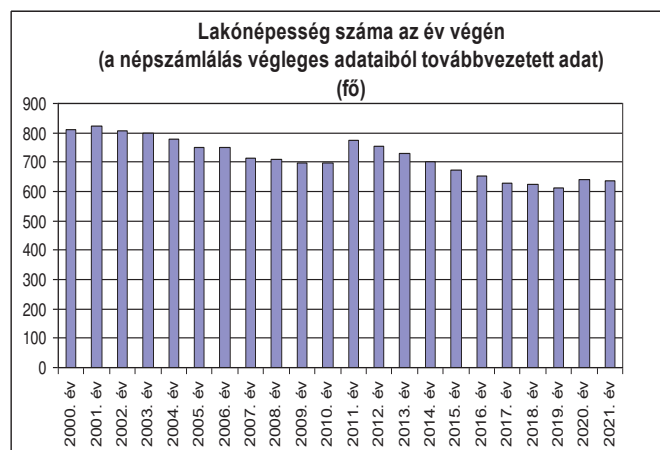
2.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A jövőképpel a településfejlesztési elvek és célok teljes összhangban vannak. A célok és részcélok is a megfelelő lakókörnyezet kialakítását, a helyi intézmények fejlesztését, a helyi munkahelyek megtartását és bővítését, a környéken lévő munkahelyekre való eljutást, az oktatás színvonalának emelését, valamint a környezetgazdálkodás fenntartását, a megfelelő környezeti állapotának megőrzését, a területtakarékos bővítést, a tájkarakter és a természeti értékek megőrzését, a település arculatának javítását és a védett értékek megőrzését szolgálja.

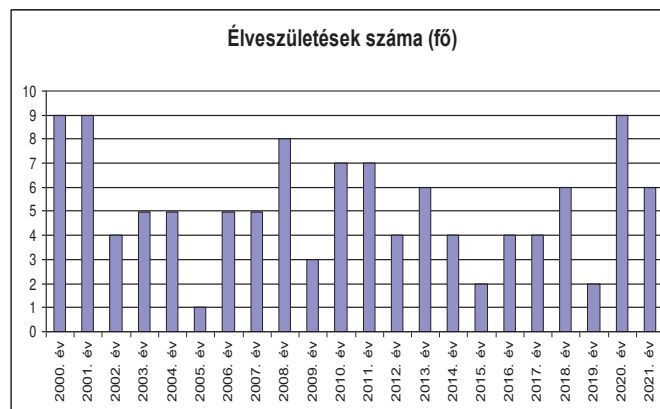
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

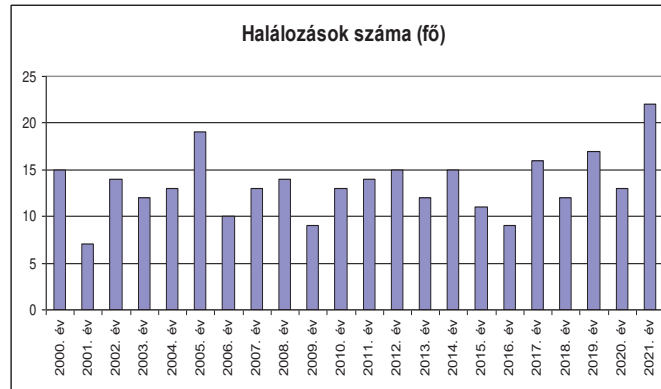
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

Népességszám:

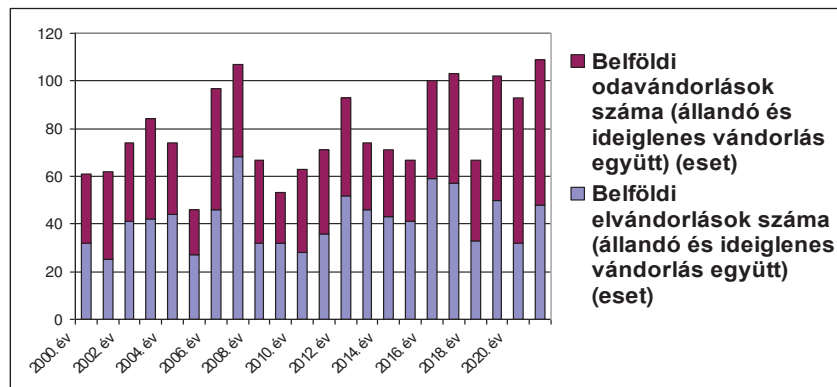

A település népességszáma stagnálni fog. Az elkövetkező tíz évben a lakónépesség száma 700 fő körüli lesz.

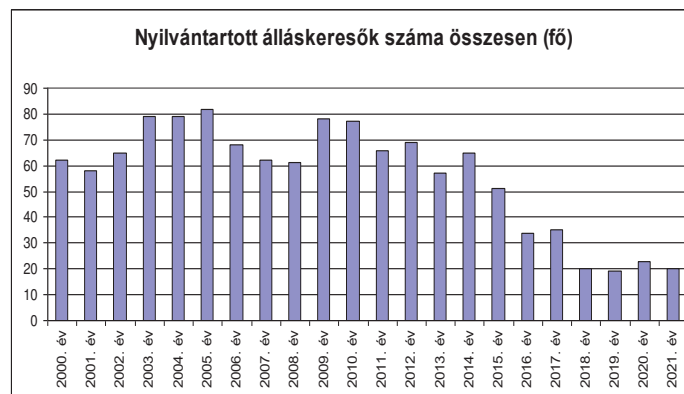
A születések száma meghaladja a halálozások számát.

Az elvándorlások és az odavándorlások száma közel azonos.

Gazdaság:

Az önkormányzati költségvetésben előreláthatólag továbbra is a normatív állami hozzájárulások jelentik a meghatározó részt. A helyi adónemekből származó (minimális) bevétel a kommunális adóból, a (csökkentett) iparüzési adóból származik, illetve minimális költségvetési bevétel származhat még önkormányzati tulajdonú ingatlanok értékesítéséből.

A más településen, a közeli városokban várhatóan bővül a munkalehetőségek száma, és a helyi munkahelyek megtartásával a munkanélküliség aránya tovább fog csökkenni.

Környezet:

Mesterszállás közigazgatási területének értékes tájalkotó elemei a vízfolyások, vízfelületek. Jelentősebb víztestek: a Hármás-Körös és a Harangzugi Körös-holtág, állapotértékelésüket az alábbi táblázat mutatja be.

A felszíni vizek állapotértékelése

(forrás: VÍZGYŰJTŐ-GAZDÁLKODÁSI TERV, 2021)

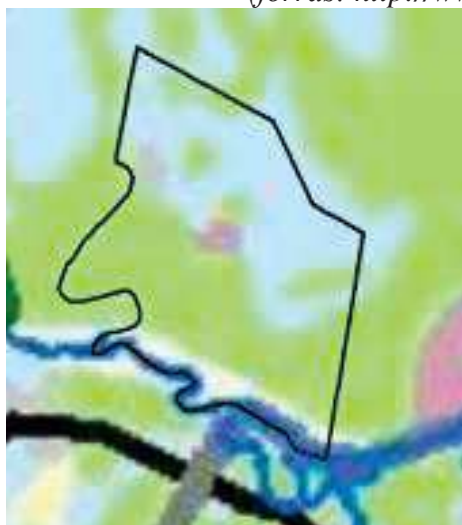
Felszíni víztest neve és kódja	Biológiai elemek szerinti állapot	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai állapot	Kémiai	Víztest integrált állapota
Hármás-Körös alsó (AOC778)	mérsékelt	jó	jó	mérsékelt	nem jó	mérsékelt
Harangzugi-Holt-Körös (AIH078)	mérsékelt	mérsékelt	jó	mérsékelt	nem jó	mérsékelt

A település táji, természeti értékei is a vízfelületekhez kapcsolódnak. A Hármás-Körös mozaikos tájhasználatú (rét, legelő, erdő borította) hullámtere természetmegőrzési Natura 2000 terület, továbbá a Körös-Maros Nemzeti Park részeként országosan védett természeti terület. A hullámtér az országos ökológiai hálózat részeként, mint magterület is nyilvántartott, az országos ökológiai hálózat további részeként, mint ökológiai folyosó lehatárolt az Alsómesterszállási víztároló és a Hupa-III. dülő térsége. A Hármás-Körös folyót és a Harangzugi Körös-holtág kísérő sáv tájképvédelmi szempontból is kiemelten kezelendő terület.

Mesterszállás település mélyfekvésű, jellemzően 81-85 mBf-i fekvésű, legmagasabb pontja a belterület keleti szélén, a Rókalyukasdűlőnél van, 85,5 mBf. Ez is 3 m-rel fekszik mélyebben a MÁSZ+1m biztonságos árvízvédelem területéhez képest. A Pálfai-féle belvíz-veszélyzettségi térkép szerint a település teljes területe belvizzel veszélyeztetett. Ezen belül belvizzel erősen veszélyeztetett a sertéstelep környezete, közepesen veszélyeztetett a közigazgatási terület déli fele.

Mesterszállás belvíz-veszélyzettsége

(forrás: http://www.terport.hu/webfm_send/4477)

- Belvizzel alig veszélyeztetett terület
- Belvizzel mérsékeltен veszélyeztetett terület
- Belvizzel közepesen veszélyeztetett terület
- Belvizzel erősen veszélyeztetett terület

Mesterszállás községet a vízügyi ágazat, árvízi védelmet igénylő települések között tartja számon, közigazgatási területét érinti a nagyvízi meder területe, ezért árvizzel veszélyeztetett. A Körösre vonatkozó mértékadó árvízszint-adatokat a 74/2014. (XII.23.) BM rendelet rögzíti.

Az 1 m-es biztonsági magasítással az Öcsödi hídnál a MÁSZ +1 m, 88,38 mBf, a Békésszentandrás duzzasztónál 88,61 mBf, Mesterszállás a két jelzett pont között fekszik.

A település vízrajzi adottságai a természeti-táji értékek védelmével összehangolt vízgazdálkodást, környezetkímélő mező- és erdőgazdálkodást, turizmust kíván meg. Távolabban is a mezőgazdasági tájhasználat lesz meghatározó. A csatornák menti gyér tájfásítás miatt a vizek a tápanyagterhelésnek, szennyeződéseknek fokozottan kitéttek. Tájfásítással a környezetminőség javítására kell törekedni.

A település területén felszín alatti közcélú ivóvízbázis található. A vízbázis üzemeltetője a TRV Zrt. Szolnok. Az ivóvízbázis földtanilag védett (nem sérülékeny), csak védőidoma van. (forrás: Nagykunság alegység Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság, 2016. április) Mesterszállás település termálvízzel is rendelkezik. A 2. sz. 455.5 m-es vízműkútjából, valamint KAHYB-telep 550 m-es hévízkútjából kifolyó víz hőmérséklete magasabb, mint 30 °C.

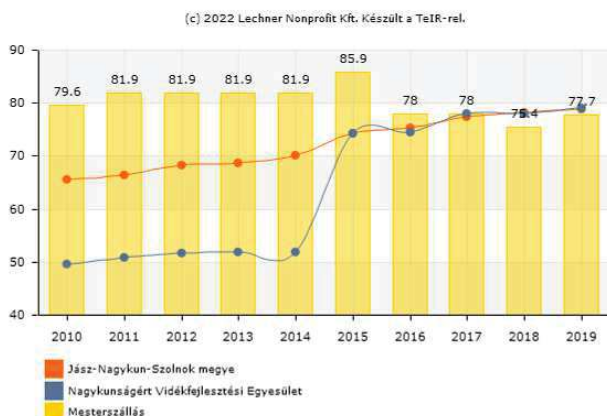
A település jelenleg közcsonnával rendelkezik, ám a szennyvízelvezető hálózat kiépítettsége nem teljeskörű (a csatornára rákötött lakások aránya a településen 73%). Az ivóvízhálózatba bekapcsolt, ám csatornahálózattal nem ellátott területeken (pl. Alsómesterszállás lakóépületei, üdülőépületek a Holt-Körös partján) a nem megfelelő műszaki védelemmel ellátott tárolók jelentenek potenciális veszélyforrást a földtani közegre és a felszíni és felszín alatti vizekre.

Közcsonnahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

(forrás: www.teir.hu/leader)

Közcsonnahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

A közműves csatornahálózatba bekapcsolt lakás, üdülő a közüzem, illetve közüzemű jellegű szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakás, üdülő.

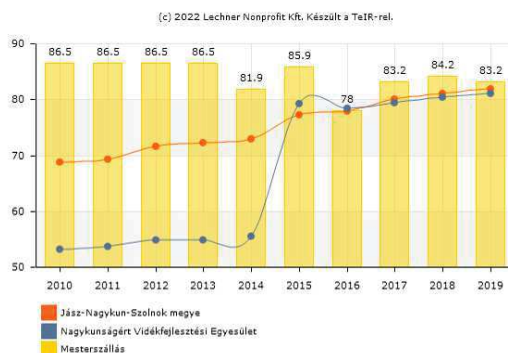

Közműolló (%) Mesterszállás esetében

(forrás: www.teir.hu/leader)

Közműolló (%)

Közcsonnahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában

A levegőminőség kedvezőnek mondható, Mesterszállást átmenő forgalom nem érinti és jelentősebb levegőterheléssel járó telephely sem üzemel a belterületen. A településen a gázzal fűtött lakások aránya 70 % körüli, mely a megyei átlag alatti.

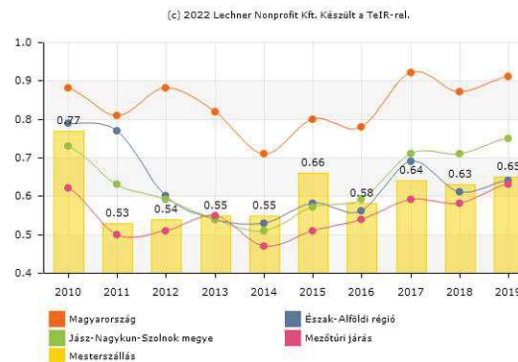
Száz lakásra jutó háztartási gázfogyasztók száma (fő) forrás: <https://www.teir.hu/leader>

Háztartási gázfogyasztók száma (fő), száz lakásra
Háztartási gázfogyasztók száma száz lakosra vetítve.

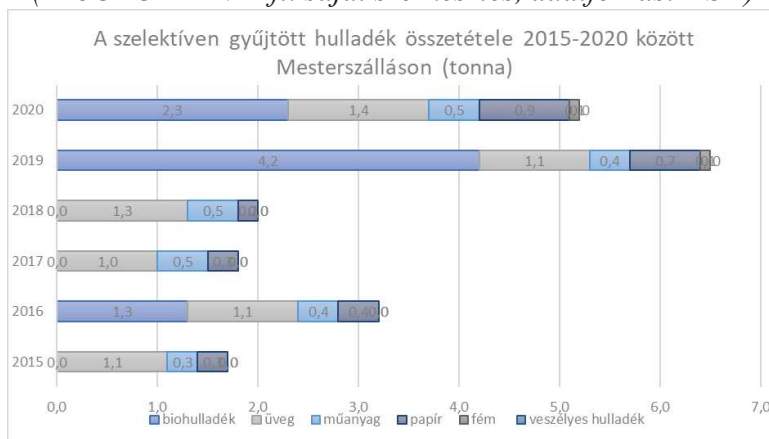
Háztartási gázfogyasztás (1000m³/fő) forrás: <https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep>

Háztartási gázfogyasztás (1 000 m³/fő)
Egy lakosra jutó háztartások részére szolgáltatott gáz mennyisége (1 000 m³).

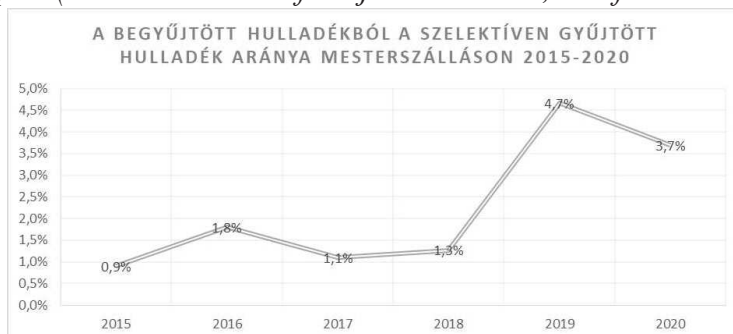

Mesterszállás területén a kommunális szilárd hulladék szervezett gyűjtése és elszállítása megoldott. A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése révén csökkent a lerakásra kerülő hulladék mennyisége. A veszélyes hulladék (e-hulladék, háztartási gépek-berendezések) begyűjtését az Önkormányzat Szabadság úti telephelyén folyamatosan végzi. Elszállítását az Önkormányzattal kötött szerződés alapján a karcagi Elektronikai Hulladékhasznosító Kft végzi.

Szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége (t) és összetétele Mesterszállás településen (TÁJOLÓ TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

A lakosságtól szelektíven összegyűjtött hulladék aránya az összes elszállított hulladékhoz képest (TÁJOLÓ-TERV Kft. saját szerkesztés, adatforrás: KSH)

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a területfelhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

Belterület:

A település elsődleges törekvése, hogy népességét meg tudja tartani, a népesség csökkenésének megállítása után a fokozatos, lassú növekedés megindítása a cél. Ennek érdekében biztosítani kell a lakóterület bővítését, a megfelelő intézményi és egyéb ellátást és területet kell biztosítani munkahely teremtő létesítmények számára.

Lakóterületek számára elsősorban már belterületi telkeket kell megfelelően kialakítani, telekosztással és út-, valamint közműépítéssel. Lakóterület bővítésre a belterület délkeleti részén nyílik lehetőség.

Az intézményellátás fejlesztése egyrészt a már kialakult vegyes területeken történhet.

Gazdasági területek számára van hely a belterületen és környezetében.

Külterület:

A mezőgazdasági termelést a térség mezőgazdasági és természeti adottságainak figyelembevételével kell folytatni. Területtakarékos, a természeti-, táji- környezeti- és épített értékek megóvását biztosító térszerkezet alakítandó ki. Mezővédő erdősávok-fasorok, erdők telepítésével a rurális karakter megőrzése mellett, kedvező környezeti és természetvédelmi hatások érhetőek el. A mezőgazdálkodáshoz kötődő gazdasági ágazatok (mezőgazdasági feldolgozóipar) erősödését kell támogatni. A Harangzugi Körös-holtág térségének üdülési funkciója megtartandó, a vizek mentén a rekreációs-szabadidős funkció erősítése, a természetvédelemmel összehangolt turisztikai fejlesztés (kerékpárút, túraút kijelölés, tanösvény, pihenőhelyek kialakítása) támogatandó.

Épített örökség és tájvédelem:

A helyi védelem alatt álló építészeti örökség esetében az örökség jellegének megfelelő hasznosítás és kialakítás támogatható. Általános előírás a táj- és településképp védelme érdekében, hogy a településen bárhol csak a tájba és a településképpbe jól illeszkedő építmény, magastetős épület emelhető. A táj jellegzetes alkotóelemei a tanyák, melyek továbbélése lehetőségét biztosítani kell, a gazdálkodási funkció megtartásával. Mezővédő erdősávok-fasorok telepítésével, tájfásítással a környezeti, tájképi hatások kedvező alakulása érhető el.

Infrastrukturális hálózatok:

A település közlekedésének fejlesztésénél a meglévő utcák adottságait maximálisan figyelembe kell venni, ezeket a meglévő szabályozási szélességeik megtartásával kell kiépíteni. A tervezett utcák esetében már az előírások szerinti szélességeket kell biztosítani. Új gyűjtőút kialakítása nem szükséges.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A településnek műemléki védettségű épülete nincs.

Általános előírás a táj- és településképp védelme érdekében, hogy a településen bárhol csak a tájba és a településképpbe jól illeszkedő építmény, magastetős épület emelhető. A település fontos táji elemei: a vízfelületek, csatornák, kis állóvizek, a mezsgyét kísérő erdősávok, ligetek megőrzendők.

A védett értékekben kár nem keletkezhet, azt a törvényi környezet és előírások megakadályozzák. Az értékek folyamatos karbantartását és a védett értékek környezetének gondozását a gazdasági fejlődés, mint anyagi háttér és a népesség, a község vezetőinek tudatos magatartása, mint lelki háttér biztosítják.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

Jelen fejezet a koncepció megvalósítását szolgáló leglényegesebb eszközöket és az intézményrendszert érintő elemeket foglalja össze, amelyek a településfejlesztési koncepcióban foglalt elhatározások megvalósítását szolgálják.

Az önkormányzat településfejlesztési céljainak elérését —a megvalósítást— szolgáló eszközei:

- településrendezési eszközök,
- helyi rendeletek (pl. településkép védelmi rendelet),
- helyi gazdaságfejlesztési tevékenységek, pl. gazdaságfejlesztési stratégia/program,
- ingatlangazdálkodás,
- intézményesített partnerség, a tervezés és végrehajtás során konzultációs fórumok,
- településfejlesztési és üzemeltetési „menedzsment” intézményrendszer kialakítása,
- helyi költségvetés, valamint központi és EU források, támogatások felhasználása, pályázatokon való részvétel.

Az önkormányzatnak a fejlesztési célok érvényesítése számára a törvényi kötelezettségként megjelenő településrendezési tevékenység tekinthető a leginkább alapvetőnek. Az új TRE magában fogja foglalni a TFK-ban megfogalmazott célokat. A Helyi Építési Szabályzat (HESZ) és a Szabályozási Terv, amely a település teljes területét lefedő szabályozásként szolgál, kiegészülve a településkép védelméről szóló rendelettel, biztosítják a fejlesztési irányok mentén történő területfelhasználás, építési tevékenységek megvalósulását.

A település elfogadott koncepció mentén történő következetes megújításának sikere nagyban függ a megvalósítást ellátó szervezeti struktúra működésétől. A folyamatot alapvetően a település Önkormányzata és a Polgármesteri Hivatal irányítja. Hatékony megvalósítás érhető el, ha a feladatok megvalósítását, a koordinálást, forrásszerzést erre kijelölt szervezeti egység, személy végzi, mely közvetlenül a Polgármesterhez/Jegyzőhöz rendelt szervezeti egységként kerül kialakításra, s mely együttműködik a helyi és térségi szereplőkkel.

A TFK megvalósulásához a helyi költségvetés mellett alapvetően a központi és EU források nyújthatnak támogatást, a pályázatok figyelése, pályázatokon való részvétel így fontos a megvalósítás szempontjából.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomonkövetésére, a felülvizsgálat rendjére

A koncepciót az Önkormányzat képviselő-testülete fogalmazta meg, annak megfelelő határozat- és rendeletalkotásról a képviselők, valamint a Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Mesterszállási Kirendeltsége felelősei gondoskodnak.

A település érdeke a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósulásának folyamatos nyomon követése, időnkénti felülvizsgálata. A monitoring a „településfejlesztési

menedzsment” feladata, célja az elvégzett feladatok összegzése, a döntéshozók figyelmének felhívása a céloktól való esetleges eltérésre, valamint a külső tényezők okozta változások következtében szükséges feladatok meghatározása.

A monitoring tevékenység fentiek alapján az alábbi feladatokat foglalja magában:

- legalább 2 évenkénti rendszerességgel javasolt megvizsgálni, hogy milyen lépések történtek a koncepció célkitűzéseinek elérése érdekében, eltérés esetén a kívánt cél elérése érdekében ki kell egészíteni vagy módosítani kell a meghatározott intézkedéseket,
- figyelemmel kell kísérni a külső környezet változásait: a társadalmi, gazdasági, jogszabályi környezet változásait, a gazdasági és kulturális élet szereplőinek tevékenységeit,
- ki kell értékelni a már végrehajtott feladatok eredményeit, a pályázati úton megvalósult fejlesztéseket.

A településfejlesztési feladatok megvalósításáról a Polgármester a helyben szokásos módon tájékoztatja a közvéleményt.

Szükség esetén az önkormányzat képviselő-testülete korrigálja/módosítja a koncepciót az elért eredmények és a külső környezet esetleges változásai függvényében, de legalább tíz évenként felülvizsgálja a törvényi előírások szerint, a legfrissebb statisztikai adatok, felmérések, új információk, a koncepció megvalósulási folyamataiból levonható következtetések alapján.